Skupština Kantona Sarajevo
Semir Halilović, zastupnik BPS-Sefer Halilović u SKS

Za: Vlada Kantona Sarajevo

Zastupnička inicijativa za izmjenu i dopunu Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom

Na osnovu člana 1, alineja 7, Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom, kojim se između ostalog uređuje pitanje rada i osnivanja udruženja osoba sa invaliditetom, u vezi sa članovima 117., 118., i 119. ovog Zakona, te pozivajući se na neophdonost i svrsishodnost postojanja i rada udruženja koja će pružati direktnu pomoć i podršku kako samoj osobi sa invaliditetom, tako i cijeloj porodici kojoj osoba sa invaliditetom pripada, podonosim inicijativu za izmjenu člana 117. Zakona i to u stavu 1., u kojem bi se dodala alineja 4, a u kojoj bi se dodale sljedeće riječi:

- Da obzirom na raznovrsnost usluga pružaju pomoć i podršku kako osobi sa poteškoćama u razvoju, tako i cjelokupnoj porodici na način da pruža širok spektar usluga uključujući: stručni rad sa osobama sa invaliditetom, psihološku podršku i pomoć porodicama koje imaju osobu sa invaliditetom, informativno-pravnu pomoć, pomoć u kriznim situacijama, edukativne radionice, pomoć i podrška porodicama na terenu

Dodatno, podnosim inicijativu za izmjenu člana 68. Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom, u kojem bi se pored riječi:

"Skupština Kantona Sarajevo, na prijedlog Vlade Kantona, može osnovati u okviru postojećih ustanova, ili kao samostalne ustanove zaštićene kuće, sigurne kuće, prihvatne stanice za žensku i mušku djecu i omladinu...." dodale sljedeće riječi: ***"i servis centre za podršku porodicama djece i osoba sa poteškoćama u razvoju..."***

S obzirom da postoji opravdana potreba za izmjenama ova dva člana Zakona tretiranog ovom inicijativom, kao i na osnovu potrebe i inicijative porodica koje imaju članove sa poteškoćama u razvoju a koji se danas samoorganizuju da bi preživjeli neorganizovanost određenih dijelova sistema, pozivam Vladu KS da ove izmjene Zakona obradi, unese predložene izmjene te ih proslijedi Skupštini Kantona Sarajevo na usvajanje.

Zastupnik BPS-a
Semir Halilović
[redacted]

9. Kućna njega i pomoć u kući

Član 59.

Usluge kućne njege i pomoći u kući mogu pružati ustanove, Crveni križ i nevladine organizacije koje ispunjavaju uvjete propisane Federalnim zakonom i ovim zakonom.

Član 60.

Pomoć i njega u kući može se odobriti osobi kojoj je zbog tjelesnog ili mentalnog oštećenja ili trajnih promjena u zdravstvenom stanju ili starosti prijeko potrebna pomoć i njega druge osobe pod uvjetom:

- da nije ostvarila pravo na novčanu naknadu za pomoć i njegu od strane druge osobe;
- da nema mogućnosti da joj pomoć i njegu osiguraju roditelji, bračni drug i djeca;
- da nema mogućnosti da pomoć i njegu osigura na temelju ugovora o doživotnom izdržavanju;
- da prihod po članu domaćinstva ne prelazi 30% prosječne plaće.

Potrebu za pomoć i njegu u kući utvrđuje Stručna institucija.

Član 61.

Aktima ustanova, a u skladu sa Federalnim zakonom i ovim zakonom, bliže se reguliše način pružanja i korištenja usluga kućne njege.

Član 62.

Troškove kućne njege i pomoći snose pravne i fizičke osobe u skladu sa Federalnim zakonom.

Član 63.

Ugovor o vršenju usluga kućne njege i pomoći u kući i visinu naknade za usluge zaključuje se između korisnika i njegovih srodnika, odgovarajuće ustanove koja ispunjava propisane uvjete i Centra.

10. Postupak za ostvarivanje prava

Član 64.

Postupak za ostvarivanje prava iz socijalne zaštite pokreće se na zahtjev osobe u stanju socijalne potrebe, člana domaćinstva ili po službenoj dužnosti.

Član 65.

Pravo na socijalnu zaštitu pripada korisniku od prvog dana narednog mjeseca po podnošenju zahtjeva, odnosno pokretanja postupka po službenoj dužnosti.

Pravo na socijalnu zaštitu traje dok postoje uvjeti za korištenje tog prava, u skladu sa Federalnim zakonom i ovim zakonom.

Član 66.

Korisnik prava iz socijalne zaštite dužan je u roku od 15 dana obavijestiti nadležni organ o svakoj promjeni koja bi mogla uticati na obim i visinu stečenih prava.

Član 67.

Osobi koja se nađe u stanju socijalne potrebe sa područja drugog kantona pružit će se potreban oblik socijalne zaštite od strane Službe i omogućiti joj povratak u mjesto prebivališta.

Osoba kojoj se ne može utvrditi prebivalište, odnosno boravište ostvaruje potrebne oblike socijalne zaštite putem Službe gdje je zatečena, a najduže dok se ne utvrdi njeno prebivalište odnosno posljednje boravište.

III - USTANOVE SOCIJALNE ZAŠTITE

1. Opće odredbe

Servis centr

Član 68.

Kantonalne ustanove socijalne zaštite kao javne ustanove osniva Skupština Kantona.

Ustanove se osnivaju radi:

- obavljanja stručnih i drugih poslova iz oblasti socijalne zaštite,
- zbrinjavanja određenih kategorija korisnika socijalne zaštite,
- proučavanja pojava i problema u oblasti socijalne zaštite.

Skupština Kantona na prijedlog Vlade Kantona, može osnovati u okviru postojećih ustanova ili kao samostalne ustanove, zaštićene kuće, sigurne kuće i prihvatne stanice za žensku i mušku djecu i omladinu, kao i druge ustanove, po potrebi proširiti ili promijeniti djelatnost postojećih ustanova, u skladu sa uvjetima predviđenim ovim zakonom i Zakonom o ustanovama.

Član 69.

Ustanova se može osnovati ako su, pored općih uvjeta propisanih za osnivanje ustanove, ispunjeni i slijedeći uvjeti:

- da postoji trajna potreba za obavljanje određene djelatnosti socijalne zaštite;
- da su utvrđeni osnovni zadaci, dugoročni ciljevi, plan i program rada ustanove;
- da je osiguran odgovarajući prostor i oprema za uspješan rad ustanove;
- da su osigurani potrebni stručni i drugi radnici;
- da je utvrđeno finansiranje i materijalna sredstva potrebna za rad ustanove.

Član 70.

Rješenje o ispunjavanju uvjeta za osnivanje ustanova socijalne zaštite (u daljem tekstu: ustanova) donosi Komisija za prvostepeno rješavanje (u daljem tekstu: Komisija) koju rješenjem imenuje ministar, a rješenje Komisije potpisuje predsjednik Komisije.

Protiv rješenja iz stava 1. ovog člana može se izjaviti žalba, koju kao drugostpeni organ rješava ministar.

Rješenje doneseno od strane ministra je konačno i protiv istog se može tužbom pokrenuti upravni spor pred Kantonalnim sudom u Sarajevu.

Uvjete za osnivanje ustanova kao i formiranje i način rada Komisije, urediće se pravilnikom koji će donijeti Kantonalno ministarstvo u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 17/10).

Član 71.

Ustanove prestaju sa radom prema uvjetima utvrđenim Zakonom o ustanovama.

Član 72.

Ako se utvrdi da ustanova ne zadovoljava zakonom propisane uvjete za obavljanje djelatnosti, Kantonalno ministarstvo odrediće rok u kome je ustanova dužna otkloniti nedostatke.

zbrinjavanje i opservacija, a u koje maloljetnik u skladu sa Zakonom o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", broj 7/14) može biti smješten prema odluci nadležnog suda umjesto pritvora.

U okviru odgojnog centra formiraće se organizaciona jedinica, fizički odvojena od drugih organizacionih jedinica ove ustanove, koja obavlja poslove vezano za zbrinjavanje djece do 18 godina starosti koja se nalaze u riziku, dok se ne steknu uvjeti za osnivanje posebne ustanove u kojoj će se obavljati ovi poslovi.

Centar kao organ starateljstva, radi zaštite najboljeg interesa djeteta, a na prijedlog Stručnog tima, rješenjem može odlučiti o njegovom smještaju u organizacionu jedinicu iz stava 5. ovog člana i bez pristanka roditelja, koje može trajati najduže dva mjeseca.

Žalba na rješenje iz stava 6. ovog člana ne odlaže izvršenje rješenja i izjavljuje se Kantonalnom ministarstvu.

Organizaciona jedinica iz stava 5. ovog člana može vršiti poslove dnevnog zbrinjavanja djece na dobrovoljnoj osnovi.

Troškovi zbrinjavanja i smještaja djece u organizacionoj jedinici iz stava 5. ovog člana osiguravaju se iz Budžeta Kantona Sarajevo na poziciji Kantonalnog ministarstva predviđenoj za tu namjenu, budžeta općina, donacija, legata, poklona i drugih izvora prihoda u skladu sa propisima."

Član 26.

U članu 98. iza stava 2. dodaju se novi st. 3., 4., 5. i 6. koji glase:

"U Kampusu će se formirati nova organizaciona jedinica, fizički odvojena od drugih organizacionih jedinica ove ustanove, u kojoj će se obezbijediti izvršavanje odgojne mjere - upućivanje u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje.

Maloljetnik ostaje u ovoj ustanovi najduže do 3 godine, s tim da sud svaka 3 mjeseca ispituje postoje li osnove za obustavu izvršenja ove mjere ili zamjena drugom mjerom.

U slučaju da maloljetnik u toku izvršenja ove mjere postane punoljetan, ispituje se potreba njegovog daljeg zadržavanja u Kampusu, a kad navrši 23 godine života, izvršenje mjere se nastavlja u ustanovi u kojoj se izvršava mjera sigurnosti.

U organizacionim jedinicama Kampusa iz st. 1. i 3. ovog člana formiraće se žensko i muško odjeljenje."

Član 27.

U članu 117. u stavu 1. riječi: "Federalnom zakonu o udruživanju građana", zamjenjuju se riječima: "federalnom propisu koji uređuje oblast udruživanja fizičkih i pravnih lica".

U stavu 1. alineja 3. mijenja se i glasi:

"- da je djelatnost udruženja usmjerena na pronalaženje osoba sa invaliditetom, pripremu za učlanjenje u udruženje i pružanje pomoći članovima u školovanju, rehabilitaciji, zapošljavanju, resocijalizaciji, zadovoljavanju kulturnih potreba, informisanju o specijalnim tehnikama, obezbjeđivanje raznih tehničkih i drugih pomagala, rješavanju statusnih pitanja članova i slično."

Član 28.

U glavi V - ZAŠTITA CIVILNIH ŽRTAVA RATA, odjeljak 6. i član 130. brišu se.

Član 29.

U čl. od 132. do 145. i 161. i 162. riječi: "dječiji dodatak" zamjenjuju se riječima: "dodatak na djecu".

U članu 132. iza stava 2. dodaje se novi stav 3. koji glasi:

"Izuzetno od člana 6. ovog zakona, pravo na dodatak na djecu mogu ostvariti i porodice u kojima dijete i barem jedan od roditelja djeteta imaju državljanstvo Bosne i Hercegovine."

Dosadašnji stav 3. postaje stav 4.

Član 30.

U članu 136. u stavu 1. u alineji 1. iza riječi: "roditelja" dodaju se riječi: "ili dijete".

Član 31.

U članu 141. u stavu 1. riječ: "za" zamjenjuje se riječju: "na".

Član 32.

U članu 144. stav 3. briše se.

Član 33.

U članu 149. stav 2. briše se.

Član 34.

Član 153. mijenja se i glasi:

"Član 153.

Ženi - majci koja u skladu sa propisima o radu ima pravo na rad sa polovinom punog radnog vremena, naknada plaće za polovinu radnog vremena kada ne radi, utvrđuje se u iznosu od 30% prosječne plaće."

Član 35.

Član 154. mijenja se i glasi:

"Član 154.

Za vrijeme trajanja ugovora o radu na određeno vrijeme, žena majka ostvaruje pravo na naknadu plaće ženi - majci, do kraja trajanja ovog ugovora.

Po isteku trajanja ugovora o radu na određeno vrijeme, žena majka nastaviće i dalje ostvarivati pravo iz stava 1. ovog člana, pod uslovom da dostavi novi ugovor o radu ili rješenje o zasnivanju radnog odnosa i dokaz o kontinuiranoj prijavi na obavezno osiguranje po osnovu radnog odnosa.

Ukoliko po isteku trajanja ugovora o radu na određeno vrijeme, žena majka ne dostavi dokaze iz stava 2. ovog člana, ostvariće pravo na novčanu pomoć ženi - majci koja nije u radnom odnosu."

Člana 36.

U glavi VI - ZAŠTITA PORODICE SA DJECOM u odjeljku 3. i u članu 156. riječi: "Novčana pomoć za vrijeme trudnoće i porođaja ženi - majci koja nije u radnom odnosu", zamijenjuju se riječima: "Novčana pomoć nakon porođaja ženi - majci koja nije u radnom odnosu".

Član 37.

U članu 159. dodaje se novi stav 2. koji glasi:

"U slučaju smrti žene - majke koja nije u radnom odnosu za vrijeme porođaja ili u toku trajanja ostvarivanja prava na novčanu pomoć, otac djeteta ima pravo na novčanu pomoć."

Član 38.

U članu 160. u stavu 2. iza riječi: "djecu" dodaju se riječi: "po ovom zakonu".

Član 39.

U članu 161. u stavu 1. iza riječi: "djecu" dodaju se riječi: "po ovom zakonu".

Član 40.

Iza člana 171. dodaje se nova glava IX. i novi član 171 a. koji glase:

"IX - EVIDENCIJA KORISNIKA PRAVA

Član 171 a.

Ovim zakonom ustanovljava se elektronska evidencija korisnika prava iz socijalne zaštite i zaštite porodice sa djecom ostvarenih po osnovu Federalnog zakona, ovog zakona i podzakonskih akata.

Način unošenja podataka, vrste podataka koji se upisuju u evidenciju, organi i ustanove koji su obavezni za vođenje evidencije i činjenica, kao i sva druga pitanja vezana za evidenciju iz stava 1. ovog člana propisuju se pravilnikom koji donosi ministar.

Prvostepeni organi iz člana 4. ovog zakona obavezni su voditi elektronsku evidenciju korisnika prava u skladu sa pravilnikom iz stava 2. ovog člana."

Član 41.

U članu 173. u stavu 1. u tački 6) iza riječi: "propisanu" dodaju se riječi: "elektronsku i pisanu", a tačka 10) briše se.

Supervizija

Član 109.

Supervizija ima za cilj kontinuirani stručni razvoj socijalnih radnika i drugih stručnih radnika radi unapredenja socijalnog rada.

Član 110.

Supervizija se obavlja u ustanovama socijalne zaštite.

Član 111.

Superviziju vrše supervizori.

Supervizor može biti osoba koja ima diplomu-certifikat o završenoj edukaciji za supervizora.

Član 112.

Ustanova socijalne zaštite dužna je socijalnim radnicima i drugim stručnim osobama omogućiti prisustvo superviziji.

Uvjeti za imenovanje i razrješenje direktora, predsjednika i članova upravnog odbora, predsjednika i članova nadzornog odbora

Član 113.

Za direktora ustanove može biti imenovana osoba koja ispunjava slijedeće uvjete:

- da je državljanin Bosne i Hercegovine,
- da ima završen VII stepen stručne spreme, odnosno završen najmanje prvi ciklus bolonjskog studija visokog obrazovanja u trajanju od najmanje četiri studijske godine sa akademskom titulom i stručnim zvanjem Bakalaureat/ Bachelor (240 ECTS bodova),
- da ima najmanje pet godina radnog staža,
- da ima opštu zdravstvenu sposobnost,
- da nije osuđivan za krivično djelo koje je nespojivo sa obavljanjem dužnosti direktora,
- da nije osuđivan za prekršaj koji je nespojiv sa obavljanjem dužnosti direktora.

Pravilima ustanove će se urediti bliži uvjeti za imenovanje direktora koji se odnose na vrstu stručne spreme, te eventualno druge uvjete za koje se procijeni da su od značaja za vršenje poslova direktora.

Direktor ustanove ne može biti predsjednik i član upravnog odbora i predsjednik i član nadzornog odbora bilo koje ustanove nezavisno od oblasti za koju je ustanova osnovana, a koja djeluje u Bosni i Hercegovini.

Procedura izbora i imenovanja direktora ustanove, koja podrazumijeva objavljivanje javnog konkursa, formiranje komisije za utvrđivanje liste kandidata koji ispunjavaju uvjete iz stava 1. ovog člana, provođenje intervjua i druga pitanja uredit će se pravilnikom koji donosi Kantonalno ministarstvo.

Direktor ustanove imenuje se na mandat od četiri godine i može biti ponovo imenovan na još samo jedan mandat.

Član 114.

Pored razloga propisanih Zakonom o ustanovama, upravni odbor može razriješiti direktora i prije vremena za koje je imenovan i iz slijedećih razloga:

- neispunjavanje uvjeta za imenovanje direktora ustanove propisanih ovim zakonom i pravilima ustanove,
- neusvajanje izvještaja o poslovanju koji obuhvata izvještaj o radu sa izvještajem o finansijskom poslovanju ustanove,
- zloupotrebe pozicije direktora u ustanovi u korist ličnog interesa ili interesa druge osobe,
- korištenje imovine ustanove u privatne svrhe,
- nesavjesno i neodgovorno obavljanje poslova direktora, a koje se negativno odražava na rad, afirmaciju ustanove i čuvanje njenog ugleda,
- propuštanje sprečavanja nepravilnosti u radu ustanove,
- dobivanje negativne ocjene za rad od strane upravnog odbora,
- nepoštivanje opštih akata ustanove.

Član 115.

Za predsjednika i člana upravnog odbora ustanove i predsjednika i člana nadzornog odbora ustanove može biti imenovana osoba koja pored opštih uvjeta propisanih Zakonom o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine ispunjava i slijedeće uvjete:

- da je državljanin Bosne i Hercegovine,
- da nije osuđivan za krivično djelo koje je nespojivo sa obavljanjem dužnosti predsjednika i člana upravnog odbora ustanove i predsjednika i člana nadzornog odbora ustanove,
- da nije osuđivan za prekršaj koji je nespojiv sa obavljanjem dužnosti predsjednika i člana upravnog odbora ustanove i predsjednika i člana nadzornog odbora ustanove.

Bliži uvjeti za imenovanje iz stava 1. ovog člana uredit će se posebnim aktom koji donosi Vlada Kantona.

Član 116.

Pored razloga propisanih Zakonom o ustanovama, Osnivač može razriješiti predsjednika i člana upravnog odbora i predsjednika i člana nadzornog odbora ustanove i prije vremena za koji je imenovan i iz slijedećih razloga:

- neispunjavanje uvjeta za imenovanje propisanih ovim zakonom i aktom iz člana 115. stav 2. ovog zakona,
- neusvajanje izvještaja o poslovanju koji obuhvata izvještaj o radu sa izvještajem o finansijskom poslovanju ustanove,
- zloupotrebljavanje pozicije predsjednika i člana upravnog odbora i predsjednika i člana nadzornog odbora u ustanovi u korist ličnog interesa ili interesa druge osobe,
- nesavjesnog i neodgovornog obavljanja dužnosti predsjednika i člana upravnog odbora i predsjednika i člana nadzornog odbora, a koje se negativno odražava na afirmaciju ustanove i čuvanje njenog ugleda,
- propuštanje sprečavanja nepravilnosti u radu ustanove,
- nevršenje usmjeravanja i kontrole rada direktora,
- neocjenjivanje rada direktora,
- promjene broja i strukture članova upravnog odbora i članova nadzornog odbora,
- nepoštivanje i kršenje opštih akata ustanove.

IV - UDRUŽENJA OSOBA SA INVALIDITETOM

Član 117.

Udruženja osoba sa invaliditetom (u daljem tekstu: udruženja) u smislu ovog zakona smatraju se ona udruženja koja pored uvjeta propisanih u Federalnom zakonu o udruživanju građana i Federalnom zakonu, ispunjavaju i slijedeće uvjete:

- da okupljaju i pružaju pomoć osobama sa invaliditetom čiji je stepen invalidnosti preko 60% i koji u pravilu ostvaruju pravo na dodatak za njegu i pomoć druge osobe;
- da članovi udruženja svakodnevne aktivnosti ne mogu obavljati bez korištenja specijalnih tehničkih pomagala ili da koriste specijalne tehnike u komunikaciji (Brajevo pismo, zvučna tehnika, gestovni govor i sl.);

- da je djelatnost udruženja usmjerena na pružanje pomoći članovima pri otkrivanju, u školovanju, rehabilitaciji, zapošljavanju, resocijalizaciji, zadovoljavanju kulturnih potreba, informiranju o specijalnim tehnikama, obezbjeđivanju raznih tehničkih pomagala, rješavanju statusnih pitanja članova i sl.

Član 118.

Sredstva za finansiranje rada udruženja obezbjeđuju se iz:
- članarina,
- donacija,
- legata,
- budžeta Kantona, Grada i općina,
- drugih izvora u skladu sa propisima.

Član 119.

Kanton iz svog budžeta finansira rad udruženja čija djelatnost se odnosi na područje Kantona, u visini i na način koji na prijedlog Vlade utvrdi Skupština Kantona.

Pri utvrđivanju prijedloga o finansiranju udruženja Vlada uzima u obzir program rada udruženja, stvarne troškove koje udruženje ima, stepen i težinu invaliditeta članova udruženja i obim potreba koje se zadovoljavaju na specifičan način.

Ako se u Kantonu registruje više udruženja sa istim ili sličnim programskim ciljevima, koja su formirale osobe sa istom vrstom invaliditeta, Kanton će iz svog budžeta finansirati samo jedno udruženje.

Prijedlog za finansiranje udruženja iz prethodnog stava utvrđuje Kantonalno ministarstvo, uzimajući u obzir kriterije utvrđene u Federalnom zakonu i ovom zakonu.

V - ZAŠTITA CIVILNIH ŽRTAVA RATA

1. Opće odredbe

Član 120.

O pravima civilnih žrtava rata u prvom stepenu rješava općinski načelnik.

Član 121.

Rješenje donijeto u prvom stepenu o priznavanju prava iz oblasti zaštite civilnih žrtava rata podliježe reviziji koju po službenoj dužnosti vrši Kantonalno ministarstvo.

Ako je protiv rješenja prvostepenog organa izjavljena žalba, o reviziji i žalbi rješava se istim rješenjem.

Ako protiv rješenja iz stava 1. ovog člana nije izjavljena žalba, organ koji je donio to rješenje dostavit će ga zajedno sa spisima predmeta Kantonalnom ministarstvu, u roku od 8 dana od dana isteka roka za žalbu.

Revizija ne odlaže izvršenje rješenja.

Član 122.

Ukoliko nadležni organi utvrde da je kod osobe korisnika prava civilnih žrtava rata došlo do poboljšanja zdravstvenog stanja, te da nije neophodno korištenje tog prava ili u tom obimu, može pokrenuti postupak revizije prava.

2. Pomoć u troškovima liječenja i nabavci ortopedskih pomagala

Član 123.

Pomoć u troškovima liječenja obezbjeđuje se pod uvjetom da ljekarska komisija, na osnovu raspoložive medicinske dokumentacije, a po preporuci ljekara pod čijim nadzorom se liječi civilna žrtva rata, utvrdi da će život i zdravlje civilne žrtve rata biti ugroženi, ukoliko se ne obezbijede sredstva za liječenje.

Ljekarsku komisiju iz prethodnog stava formira Stručna institucija.

Član 124.

Ljekarska komisija u postupku i na način propisan za vojne invalide svojim nalazom, ocjenom i mišljenjem utvrđuje:
- stepen tjelesnog oštećenja invalida;
- potrebu za tuđom njegom i pomoći od strane druge osobe;
- potrebu za ortopedskim dodatkom;
- potrebu produženja prava, odnosno o smanjenju obima prava;
- nesposobnost za privređivanje člana porodice civilne žrtve rata;
- potrebu za nastavkom liječenja, dužinu trajanja liječenja, institucije, zdravstvene ustanove, banjska lječilišta u kojima će se nastaviti liječenje;
- druga pitanja od značaja za ostvarivanje prava.

Član 125.

Pravo na pomoć u obezbjeđenju ortopedskih pomagala ostvaruju civilne žrtve rata pod uvjetom i na način utvrđen propisima iz oblasti zdravstvenog osiguranja.

Ljekarska komisija utvrđuje potrebu za ortopedskim pomagalima, a organ koji vodi postupak visinu iznosa pomoći za nabavku ortopedskog pomagala.

Član 126.

Visina iznosa sredstava za obezbjeđenje ortopedskog pomagala utvrđuje se u visini utvrđenog obaveznog ličnog učešća korisnika u obezbjeđenju ortopedskog pomagala, a u skladu sa propisom o učešću osiguranih lica u troškovima korištenja zdravstvene zaštite na teritoriji Kantona.

Visina iznosa sredstava može biti i manja od visine utvrđenog obaveznog ličnog učešća korisnika u obezbjeđenju ortopedskog pomagala, ukoliko organ koji vodi postupak utvrdi da mjesečni prihod po članu domaćinstva civilne žrtve rata prelazi iznos 20% prosječne plaće.

3. Osposobljavanje za rad, profesionalna rehabilitacija, prekvalifikacija i dokvalifikacija

Član 127.

Pravo na osposobljavanje za rad, profesionalnu rehabilitaciju, prekvalifikaciju i dokvalifikaciju ostvaruju civilne žrtve rata pod uvjetima i na način utvrđen propisima o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba Kantona.

4. Prioritetno zapošljavanje

Član 128.

Pravo na prioritetno zapošljavanje ostvaruju civilne žrtve rata pod uvjetima i na način predviđen aktivnom politikom zapošljavanja, koja se provodi u skladu sa propisima o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba Kantona.

5. Zdravstvena zaštita i uvjeti za sticanje prava civilnih žrtava rata

Član 129.

Civilne žrtve rata i članovi porodice civilne žrtve rata koji su ostvarili pravo na porodičnu invalidninu imaju pravo na zdravstvenu zaštitu pod uslovom da ne ispunjavaju uslove za ostvarivanje ovog prava po nekom drugom osnovu u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju.